

Staroměstský orloj

Praha patří odedávna k nejkrásnějším městům na světě. Krásné stavby, malebné uličky, stříbrná Vltava a šikovní řemeslníci. Jedním ze skutečných mistrů svého řemesla byl i mistr Hanuš. Jeho chytrá hlava vymyslela a šikovné ruce sestrojily obdivuhodné dílo, které nemá žádné jiné město na světě. Pražský orloj.

Lidé stojí se zatajeným dechem a sledují tento zázrak už po staletí. Ale i na tomto úžasném díle zanechala své stopy zloba a závist. Pražští radní byli velmi hrdí na nádherné dílo, které mistr Hanuš vytvořil. Věděli, že se budou sjíždět zástupy lidí, aby orloj obdivovaly. Ale hned je také napadlo: “Nevytvoří mistr Hanuš ještě jeden orloj? Nebude ještě dokonalejší? Budeme opravdu jediné město, které bude mít tento zázrak?” Dlouho přemýšleli a tajně se radili, co udělat, až připravili strašný a zákeřný plán. Jednoho večera seděl mistr Hanuš ve své pracovně a cosi kreslil, měřil a rýsoval. Náhle se otevřely dveře a do místnosti vtrhli tři černě odění muži. Dva mistra drželi a třetí rozžhaveným kolíkem mistra Hanuše oslepil. A na radnici měli jistotu, že se v jiném městě nebudou pyšnit tak nádherným dílem.

Pro mistra Hanuše skončil život. Nemohl pracovat, celé dny seděl bez hnutí a viditelně chřádl. Sám sebe se ptal, kdo a proč spáchal tak hrozný čin. Mistrův pomocník zaslechl rozhovor dvou radních a vysvětlil mistrovi důvod jeho neštěstí. Mistr Hanuš pocítil hněv a lítost. Nechal se odvést do věže k hodinovému stroji. Chvilí stál a poslouchal pravidelný chod přesného stroje. Potom se natáhl a sáhl mezi ozubená kolečka. Něco zapraskalo, zachrastilo a stroj se zastavil. Nebohý mistr se skácel k zemi a zemřel. Mnoho dalších let se orloj nerozběhl, protože se nenašel nikdo, kdo by jeho složitý mechanismus opravil.

Zdroj: Eislerová Jana, Staré pověsti české, Praha, FRAGMENT, 2009, str. 36-37

Foto: Lenka Mrázková

Pověst o kostlivci

Množství pověstí se také váže k postavičce kostlivce, který je na orloji umístěn. Tradovalo se, že jakmile se Staroměstský orloj na dlouhou dobu zastaví, povede se českému národu zle, a kostlivec měl tuto skutečnost potvrzovat kývnutím hlavy. Jedinou nadějí byl podle pověsti chlapec narozený v novoroční noci. Chlapec měl, jakmile se orloj dá opět do pohybu, o půlnoci vyběhnout z Týnského chrámu přes celé náměstí až k radnici. Měl běžet tak rychle, aby doběhl před posledním úderem hodin. Pokud by to dokázal, zastavil by tak kostlivcovu zlou moc, čím by bylo veškeré zlo odvráceno.

V některých legendách byl ale kostlivec znamením naděje. Pokud se dobře zahledíte, uvidíte nad orlojem dvě malá okénka. Ta vedla do žaláře, ve kterém byli věznění urození lidé. Jednoho dne zde byl vězněn rytíř, který čekal na popravu. Podíval se z okna zrovna v době, kdy hodiny začaly odbíjet, proletěl kolem kostlivce vrabec, a jakmile smrták sklápěl čelisti k sobě, uvěznil v nich i malého ptáčka. Ten tedy musel další hodinu čekat, dokud kostlivec opět zuby neotevře, aby mohl vylétnout. Jakmile to rytíř uviděl, začal věřit, že se i on ze svého vězení dostane. A co se nestalo. Pražané mu nakonec udělili milost. Tím se kostlivec stal symbolem naděje.

Další legendy

Podle jiné legendy je chod orloje spojen s chodem celé země. Jakmile se prý hodiny zastaví, povede se české zemi zle nebo ji postihne válka. Jiná pověst vypráví o tom, že kdo nějakým způsobem do orloje zasáhne, zemře anebo zešílí.

1. Odpověz na otázky celou větou:

Jak se jmenoval muž, který sestrojil orloj?

Kolik mužů přišlo mistra Hanuše oslepit?

Čím mistra oslepili?

Ve kterém městě se chodí dívat na orloj?

2. Podtrhni věty, které v pověsti nejsou:

Praha patří odedávna k nejkrásnějším městům na světě.

Jednoho večera seděl mistr Hanuš ve své pracovně a cosi jedl a pil.

Náhle se otevřely dveře a do místnosti vtrhli tři černě odění muži.

Mistr Hanuš pocítil hněv a vztek.

Něco zapraskalo, zachrastilo a stroj se zastavil.

3. Najdi a napiš pětislabičná slova:**4. Dopln k podstatným jménům přídavná jména, která je blíže určují.**

_____ Vltava

_____ uličky

_____ hlava

_____ stavby

_____ řemeslníci

_____ orloj

_____ kolík

_____ kolečka

5. Co je pravdivým jádrem pověsti o Staroměstském orloji:**6. Co se traduje o kostlivci z orloje?****7. Co se stane, když se orloj zastaví.**